

DAY — 05

SEAT NUMBER

2024 VII 22

1100

J-139

(M)

SECRETARIAL PRACTICE (52)

Time : 3 Hrs.

(4 Pages)

Max. Marks : 80

- सूचना :
- (१) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - (२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - (३) डावीकडील अंक प्रश्नांचे क्रमांक दर्शवितात.
 - (४) प्रत्येक प्रश्नाच्या उत्तराचा प्रारंभ नवीन पानावर करावा.

प्र. १. (अ) खालील प्रत्येक विधानासाठी 'एक शब्द' किंवा 'शब्दसमूह' किंवा संज्ञा लिहा : (५) [२०]

- (१) असे भागधारक खऱ्या अर्थाने कंपनीचे मालक असतात.
- (२) कायद्यातील तरतुदीनुसार केले जाणारे भागांचे हस्तांतरण.
- (३) इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात प्रतिभूती सांभाळणारी संस्था.
- (४) कंपनीच्या भागधारकांना मिळणारा गुंतवणुकीवरील परतावा.
- (५) दीर्घ मुदतीसाठी निधी पुरवतो असा बाजार.

(ब) खालील विधाने 'बरोबर' की 'चूक' ते लिहा : (५)

- (१) समहक्क भागधारकांना निश्चित दराने लाभांश दिला जातो.
- (२) कर्जरोखेधारकांना व्याज दिले जाते.
- (३) ठेव विवरण पत्र दरवर्षी ३१ मार्च पूर्वी सादर करणे आवश्यक आहे.
- (४) इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपातील प्रतिभूती धारण करणे जोखमीचे आहे.
- (५) एकदा जाहीर केलेला लाभांश रद्द करता येत नाही.

(क) कंसातील अचूक पर्याय निवडा :

(५)

'अ' गट	'ब' गट
(अ) खेळते भांडवल	(१) -----
(ब) -----	(२) कर्मचारी भाग विकल्प योजना (ESOS)
(क) भारतातील पहिली भागपेढी	(३) -----
(ड) -----	(४) डिमटेरियलायझेशन
(इ) सेबी	(५) -----

(कायमस्वरूपी कर्मचाऱ्यांना भाग देणे, अभिसरण भांडवल, भांडवल बाजाराचे नियामक, भौतिक स्वरूपातून इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात, एन.एस.डी.एल)

(ड) खाली दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा :

(५)

(१) लाभांश प्रथम ----- भागधारकांना दिला जातो.

(अ) समहक्क (ब) अग्रहक्क (क) स्थगित

(२) व्यापारी बँक व्यापारी पत्र स्वीकारते यांस ----- म्हणतात.

(अ) राजकोष पत्र (ब) व्यावसायिक विपत्र (क) व्यापारी पत्र

(३) डिमॅट केलेले भाग ----- असतात.

(अ) अहस्तांतरणीय (ब) फंगिबल (क) वाहक

(४) ----- हा भागांच्या किंमती कमी होतील असा अंदाज वर्तवतो.

(अ) तेजीवाला (ब) मंदीवाला (क) अडत्या

(५) ----- लाभांशाची घोषणा ही नियमावलीच्या अधिकारानेच केली जाणे आवश्यक आहे.

(अ) अंतरिम (ब) अंतिम (क) बोनस

प्र. २. खालील संज्ञा / संकल्पना स्पष्ट करा (कोणत्याही चार) :

[८]

(१) नफ्याची पुनर्गुंतवणूक

(२) हक्क भाग

(३) कर्जरोखे विश्वस्त करार

- (४) सुरक्षित ठेवी
- (५) ठेवीदार
- (६) दलाल

प्र. ३. खालील घटना / परिस्थितीचा अभ्यास करून आपले मत लिहा (कोणतेही दोन) : [६]

(१) अनुष्का लिमिटेड कंपनीचा कर्जरोख्यांची विक्री करून ₹१० करोड भांडवल उभारणी करण्याचा विचार / नियोजन आहे.

संचालक मंडळाला त्याबाबतीत काही अडचणी / शंका आहेत. कृपया सल्ला द्या:

- (अ) कंपनी परिवर्तनीय कर्जरोख्यांची विक्री करू शकते का?
 - (ब) कंपनीने आपल्या सभासदांना कर्जरोखे देऊ केले असतील तर अशा कर्जरोख्यांवर सर्वसाधारण मतदानाचे हक्क मिळतील का?
 - (क) कर्जरोखे विक्री करून उभारलेले भांडवल कोणत्या प्रकारचे असेल-मालकीचे भांडवल की कर्जाऊ भांडवल?
- (२) अब अँड कंपनी लिमिटेड ही सार्वजनिक ठेवी स्वीकारण्याच्या संदर्भात कंपनी कायदा २०१३ नुसार पात्र सार्वजनिक कंपनी आहे.
- (अ) कंपनी संयुक्त नावाने ठेवी स्वीकारू शकते का?
 - (ब) कंपनीला सभासदांकडून ठेव स्वीकारता येईल का?
 - (क) कंपनी सुरक्षित ठेवींची विक्री करू शकते का?
- (३) श्री आरजे यांनी विराज कंपनी लिमिटेड चे १०० भाग डिमॅट पद्धतीमध्ये घेतले आहेत.
- (अ) त्यांना प्रत्येकी एक भाग पत्नी, मुलगी आणि मुलाकडे हस्तांतरित करायचा आहे. ते असे करू शकतात का?
 - (ब) त्यांना भाग हस्तांतर करण्यासाठी (DRF) डिमॅट विनंती अर्ज किंवा (DIS) डिमॅट सूचना पावती यापैकी कुठलेही कागदपत्र सादर करण्याची आवश्यकता आहे?
 - (क) ते त्यांच्या पत्नीला डिमॅटखात्यामध्ये नामनिर्देशित करू शकतात का?

प्र. ४. खालीलपैकी फरक स्पष्ट करा (कोणतेही तीन) : [१२]

- (१) मालकीचे भांडवल आणि कर्जाऊ भांडवल
- (२) प्राथमिक सार्वजनिक विक्री (IPO) आणि नंतरची सार्वजनिक विक्री (FPO)

(३) अंतरिम लाभांश आणि अंतिम लाभांश

(४) प्राथमिक बाजार आणि दुय्यम बाजार

प्र. ५. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

[८]

(१) बंधपत्राची वैशिष्ट्ये विशद करा.

(२) ठेवी स्वीकारण्या बाबतच्या कोणत्याही चार अटी व शर्ती लिहा.

(३) भागपेढीपद्धतीचा घटक म्हणून डिपॉझिटरी पार्टीसिपंट (डी.पी.) स्पष्ट करा.

प्र. ६. खालील विधाने सकारण स्पष्ट करा (कोणतेही दोन) :

[८]

(१) समहक्क भागधारक हे कंपनीचे खरे मालक व नियंत्रक असतात.

(२) सार्वजनिक कंपनीचा भागधारक भागांचे हस्तांतरण करू शकतो.

(३) कंपनीस न दिलेला लाभांश वापरता येत नाही.

(४) भांडवल बाजार व्यवसाय क्षेत्रासाठी उपयुक्त आहे.

प्र. ७. खालील प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन) :

[१०]

(१) लाभांशाचे वाटप लाभांश अधिपत्राद्वारे केल्याचे कळविणारे पत्र भागधारकास लिहा.

(२) कर्जरोखेधारकास कर्जरोख्याचे वाटप केल्याबाबतचे पत्र लिहा.

(३) कंपनीच्या ठेवीदारास ठेव ठेवल्याबद्दलचे आभाराचे पत्र लिहा.

प्र. ८. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणताही एक) :

[८]

(१) अग्रहक्क भाग म्हणजे काय? त्यांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

(२) कर्जरोखे विक्रीची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

